

ERDÉLYI GAZDA

AZ ERDÉLYI GAZDASÁGI EGYLET

Megjelenik minden kedden egy iven és az egyleti tagoknak ingyen küldetik meg.

Nem tagok egész évre 2 frttal fizetnek elő, féléves előfizetés el nem fogadjatik.

HIVATALOS

KÖZLÖNYE.

Pénz- és értékküldemények az

ERDÉLYI GAZDA KIADÓ-HIVATALÁHOZ,
a lap szellemi részét illető közlemények az
ERDÉLYI GAZDA SZERKESZTŐSÉGÉHEZ
czimzandó.

A hirdetési díjszabályzatot lásd az utolsó lapon.

Szerkesztő bizottság: elnök **Dr. Berde Áron**; **Girsik János**, **Szabó Sámuel**, **Vörös Sándor**,
felelős szerkesztő: **Gamauf Vilmos**.

Tartalom: Fogarasi ménes-uradalom. Lázár Jakab. — Kertészeti-gyümölcsészeti szakosztályunk működése 1884-ben. II. — Szentgyörgyi Lajos. — Egyveleg: Közgazdaság. — Gyümölcsészeti vándortanárság működése. — Borsodmegyei gazd. egyesület szántás kísérlete. — Május havi meteorológiai észleletek. — Üzleti beti szemle. — Piaczi árak. — Hirdetések.

A fogarasi ménes-uradalom.

(Folytatás.)

Most mindenek előtt a mezőgazdaság berendezéséről kívánok adatokat nyújtani, kiemelve a következőket.

Mezőgazdaságunk sarkkövét a váltógazdaság képezi jól beosztott fordákkal, melynél a szemtermelés csak is az uradalom gabona és nagymértékben igénybe vett alomszalma házisükségletének határáig terjed; fősúlyt a takarmánytermelés képezi.

Kalászosaink közül első sorban áll a rozs, mint e vidéken leghonosabb és legjobb jövedelmező gabona faj. Utánna legtöbb teret foglal el a zab, mint nélkülözhetlen kel-lék; igen keveset a buza, valamivel többet az árpa.

Kapás növények gyanánt szerepelnek elsőrendűleg a tengeri, másodsorban a takarmány répa.

Mint takarmány növények termelhetnek nagymértékben zabosbükkyö; jelentékeny mennyiségben lóhere; kisebb terjedelemben tengeri (csalamádé). A természetes széna előállítás csak is annyi térre szorítkozik, mennyi a ménes ebeli nélkülözhetlen szükségletének kielégítésére szükséges és hol a talajjavítás céljából tervezett feltörések a rétek még végleg le nem vezetett helyenkénti, tulnedvessége által gátolva vannak.

Eghajlati viszonyaink nagyon kedvezők a mennyiben a szűk évek e vidéken ritkák.

Termő viszonyaink kielégítő, melyek a kultur-mérnöki munkálatok folytán évről-évre javulnak, sőt a célba

vett alagsövezések befejeztével a különben kitünő minőségű talaj tulnedvességének megszüntével a legszebb eredményre jogosít.

Összes fekvéseink megmunkálására 100 ökörfogat és 22 lófogát áll rendelkezésünkre, melyek gondozására ugyanannyi székely család van felfogadva.

Munkaerőben hiány nincsen. A vidék népe a szakmány munkákkal megbarátkozott, melyeket jól és jutányosan teljesíti; egyáltalában a vidék különben jámbor és jógyekezű népe az uradalom irányában jóindulattal viseltetik, az állam vagyonát tiszteli, az uradalom közegei iránt bizalmat táplál és a mezei munkák teljesítése közben elsajátított fogásokat már saját mezei munkájánál is alkalmazni tudja.

Mig ezelőtt 10 évvel az egész megye területén nem volt vaseke található, ma az itteni iparosok és kereskedők nem győzik a népet vasekekkel és más apróbb gazdasági eszközökkel ellátni.

Ime, egy előnye mintagazdaságunknak! A mezei munkák teljesítésére szükséges gépek és eszközökben hiány nincsen a mennyiben ezen uradalom felvirágzására a magas kormány tetemes beruházásokat tett.

Rendelésünkre áll 2 gözcséplőgép, az azokhoz tartozó kazalókkal (emelő gépekkel) valamint a gépek által hajtott rostákkal, trieurókkal és körfűrészszel.

Rendelésünkre áll 11 sorvető-gép, 1 arató gép, 117 Gubicz-féle vaseke, 4 mélyítő eke, 3 sánczó eke, 40 vasborona, 26 fogas- és sima henger, 13 rétfogas, 5 rétgyalu, 10 kapáló eke, 16 töltőgető-eke, 2 irtó-eke, 7 porhanyító-eke, 1 széna-forgató, 1 kaszáló-gép, 4 szénageréblye, 2 tengeri morzsoló, 4 trieur, 8 rosta, 9 járgány, 9 szecska és 9 répavágó, 9 tizedes mérleg és 4 marhamérleg.

Gőzgépeink kezelése állandó gépészre van bízva a gazdatisztek felügyelete alatt; a többi gépek és eszközök kezelésében a cseléd személyzet kellő jártassággal bír az inté-

zők gondos vezetése valamint gazdák felügyelete mellett, tökéletes munkát teljesít.

A gazdasági járónúveken és apróbb eszközökön előforduló javításokat a minden udvarban elhelyezett faragó béres teljesíti. A kovács munkákat részint a gépész, állandó műhelyben, részint pedig felfogadott kovácsok végzik.

Az ígás erő az ahhoz megkívántató mindennemű gazdasági eszközökkel egyetemben nyolcz udvarban van elhelyezve, mely udvarok az illető birtok csoportok központjait képezik és mind ujonnan épült és czélszerű tisztí lakokkal, béresházakkal, magtárokkal, istállókkal és szerűskertekkel vannak ellátva.

Minden udvarhoz (tanyához) állandó ut vezet, fasorok közé fogva.

Valamennyi tagosított birtok körül van árkolva és körül ültetve. Egyáltalánba a faültetésre — befásításra — nagy gond fordított és több mint 800.000 vad fa lett eddigelé elültetve, mely faültetéssel a gyümölcsfák nemesítése is karöltve járt és ma már valamennyi kerteink a legnemesebb fajú gyümölcsfákkal elvannak látva.

Nagy gond fordítatik továbbá a trágya előállítására és kezelésére.

Nem csak a többnyire csekélyebb értékű fölösleges takarmány értékesítése czéljából, és nem egyedül a forgótökék által felmutatható jövedelem elérése végett, hanem főleg a nélkülözhetlen trágya előállítása érdekében, tetemes számú haszonmarha szereztek be minden évben, mely jutányos beszerzés mellett, kellő ápolás és jól beosztott eladás mellett eléggé jövedelmező. Az ezen valamint az ígás marha után, részben pedig a ménesről nyert trágya, jól berendezett és trágyalé kutakkal ellátott trágya telepeken kezelik, honnan évenként sok ezer szekér trágya jut ki a földekre, miből egy-egy holdra 20 — 30 szekér trágya esik.

Említést tévén itten a haszonmarha tartásáról, bővebben kívánom azt részletezni.

Haszonmarháink megoszlanak első sorban tenyész, másodsorban esakis feljavításra beszerzett marhákra. Marhatenyészdének kétféle van.

Ezek egyike, mely már 3 év óta fennáll, egyedüli a maga nemében, a mennyiben Erdély eddigelé egy jól berendezett bivaltenyészdével nem bírt.

Negyvennyolcz kitűnő fajtájú válogatott anya-bival és két kitűnő bika képezi a sárkányi bivaltenyészdet, melynek tejét az ottani intézőség Fogarasra szállítja, a bornyukból pedig, rendszeres ápolás mellett, anya-bivalokat és kitűnő bikákat nevel.

A felneveltetésre kiszemelt üsző és bika-bornyuk száma jelenleg 30 darab.

A második tenyészde áll 40 möllthali tehénből és 2 bikából az azokhoz tartozó évjáratokkal együtt, összesen 80 drb.

Lázár Jakab,
igazgató.

(Folyt. köv.)

Kertészeti-gyümölcsészeti szakosztályunk működése 1884-ben.

II.

A márt. 5-diki ülésben intézkedett a szakosztály affelől, hogy ezután minden a szakosztály ügyébe vágó ojtógaly és ojtvány megrendelések (azokat tartalmazó irások levelek, kérdzősködések) egyl. titkár által egy arra készített könyv-szerű borítékba gyűjtessenek egybe, — hogy abba az elnökség s illetve szakosztály más tagjai is időről-időre betekinthevén, alapos ismeretet szerezhessenek, minden e tárgyba tartozó mozzanatokról; — s különösen pedig arról, hogy az illetők miféle gyümölcsfajokat keresnek inkább vagy kevésbé.

Megbízott dr. Berde Áron alelnök és Gamauf Vilmos egyl. titkár tagtárs, hogy a kolozsmegyei nagyobb gyümölcstelepek birtokosaihoz intézendő fölhívásokat mielőbb készítsék el és jóváhagyás tekintetéből terjesszék a szakosztály elé. E „fölhívások“ egyelőre csak Kolozsvárt és Kolozsmegye területére terjesztetnek ki, — később pedig egész Erdélyre, — melynek czélja: tájékozni magunkat affelől, hogy miként áll, e hazarészünkben a pomologia ügye, illetve elmaradottsága.

Még egy pár dolog elintézése után, bemutatta jegyző Bencze Károly széki néptanító által küldött azon almákat, melyeket ottani lelkészek: Somkerek Miklós és Sándor — Bonaventura — Ferencz uraktól kapott „meghatározatás“ czéljából. A Somkerek tiszteletes uréi, valami szép piros, ismeretlenek, „ösi erdélyieknek“ s illetve „Székieknek“ determináltattak, — a Bonaventura tisztelendő uréi igen szép és jó sárga Stettinieknek, — Török Bálint ismertettek. Mindkétféle tartós volta és termékenysége s különösen ez utóbbi még „piacziás“ tekintetből is, méltónak találtatott arra, hogy a míg az a vidék is, az általunk már oly sokszor hangoztatott és ajánlatba hozott fajokkal töltendi be drága gyümölcs-termelő helyeit, ezt megtartsa és kultiválja.

Izlettetett továbbá, Szász Lajos utján malomfalvi Ferenczi urtól valódi maroszeiki piros párizs; jegyzőtől valódi Török Bálint = piros Stettini, finom batul, pónyik, téli arany parmén, — elnöktől szintén ezek; s ezeken kívül Angol Gulderling néven egy a nők Rtejéhez = Canadai Rte, igen sokban hasonló nagyon szép külsejű Sárga és igen-igen finom husu érdemes alma, — továbbá királyi kurtaszáru, borsos, piros parmain és az igéző szépségű Ádám parmainje. Beszterczéről — Szeremley tanfelügyelő nagysága szivességéből, valódi kesői van Mons Rte, jegyzőtől Téli esperes = Brüsseli pergamen, Jaminette, Egri körte és kiváló szép példány és finom Jozéfin. Gamauf által egy tirol rozmarin forma, igen-igen érdekes és érdemes alma, — melyből ojtógaly szerzése határozatott. Szenkovich Mártontól jó Doyenne d'hiver = téli esperes.

A márt. 12. és 19-én tartott ülésben az ojtvány és ojtógalyak „kiadásának“ ügyével foglalkoztunk, utasított Zonda egyl. kertész, hogy a Kispál Gábor ur által küldött — állítólag „Sárga- és Zöldpónyik“ — hosszuszáru- és „rózsa pá-

rizsát", Thorotzkay Sándor ur Török Calviljét, Szeremlei ur kései van Monsát, dr. Wolff ur Madám Siebold és Bose kobakját, — a Budai József buzgó ügytárs által Sweitzból hozatott s szakosztályunknak is egy-egy galyban megküldött 13 féle — névszerint: Naegeli v. Pálma apfel, Ábrahám Zimmermann Aarai kertésztől Spitz Wisiker, Wildling von Sorgans, Schafnase, Jage apfel, Zeien apfel, Obermeder glanz ranett, Schärzi birne, Uster apfel Suren, Saver granech Gelber Jakob apfel, Frau rotheche, Marian apfel von Jura, s egy „Henter magonca“ nevű láposi alma magoncz galyat, — melyek mindannyija egy-egy anyafára beoitatni rendeltetett. E fajokkal Budai derék ügyfelünknek — a mint írja — az volt a czélja, hogy a szerinte Schweitzhoz hasonló égalju Magyar-Láposon e néhány „választott“ alma fajt meghonosítsa. Mi is próbát teszünk velök az egyleti köztelken s annak idején — ha Isten éltet — elmondjuk felölük mondókáinkat. Szivességeért pedig fogadjá e helyen is Komjátszegi Lajos, Budai József és többi nevezett, igen tisztelt derék ügytársunk is szakosztályunk legszivélyesebb köszönetét!

Ugy Zábrák vas megyei evang. lelkész ur is azon sziveségeért, hogy a Széchenyi Rte ügyében válaszolni s illetőleg közreműködését ígérni kegyeskedett.

A 19-én tartott ülésben lépett a tagok sorába Weingärtner Andor egyl. segéd-titkár, kiben a szakosztályi tagok bizonyonyal egy derék társal szaporodtak.

Jegyző mutatja be Szemerjai Károly krizbai tanító ur által küldött téli arany parmén „Grünling von rode Izland“ és Zorchfried almákat, melyek közül elsőre azt jegyzi meg küldője, hogy az ugynevezett „hétfalú“ vidéken, ez az alma diszlik legkiválóbb módon, két utóbbira nézve azt jelzi, hogy ezek is jó kései gyümölcsök, de mi teljességgel nem tájáltuk ajánlásra méltóknak!

Kitünőknek találtattak azonban a csakugyan ez alkalomra Kispál Gábor ur által ismételtlen küldött hosszuszárú párizs (legszebb párizs a valódi neve) és „rózsapárizs“ almák, mely utóbbi többféle kitünő tulajdonságai miatt annyira érdemesnek talál Kispál igen tisztelt ügytársunk, hogy e tavaszon — a mint nekünk ír — ezer darab anyafával illetőleg efféle ojtvánnyal állította be egy gyümölcsösét.

Meg is érdemli, mert kitünő szép és jó, tartós alma, s annyival is inkább, mivel Szász-Veszszöd vidékén csaknem minden évben, s nagy bőségben terem. Igen szép lesz, annak idején látni, miként szállítja a buzgó kezdeményező vasuti kocsis-számra ezen általa még a batulnál is elébbre helyezett s általa „rózsapárizs“-nak nevezett szép almát.

Izleltettek még ez ülésekben sok-sokféle selejtes és közepszerű, részben az ényédi kiállítás alkalmából hátramardottak közül, részben pedig ez ülésekre hozottakból. Kiválóbbak voltak ma is: az érdemes Multhaupt renet, Londoni pepin, a szép kis Fayri Jenni (dísz alma), erdélyi narancs alma, egy — hó alatt telett — s mégis jó téli esperes elnöktől; továbbá a szintén figyelmet érdemlő s általunk többször ajánlott szép Baumann renet, Cox orange pepinje, ananász Rte, valódi muskatály Rte és Coulon Rte Kovács János tanártól, — téli arany

parmén, a Szemerjai Zorchfriedje, Rode Izlandja és Béldi Ger-gely Rudolf's Zwiebel Borsdorferje.

Az izelő anyagot említettekén kívül elnökök (id. Bodor Pál és dr. Berde Áron alelnök), jegyző, Bodor Antal, Kispál Gábor, Nagy Dániel, Babos Sándor, Horváth kapitány hozták össze.

Végül, megemlíteni kívánjuk, hogy egy hidalmasi nagybirtokos ügytárs ur 600 drb. ojtványt rendelt oly kikötéssel, hogy az két év mulva adassék ki részére, igen természetes, hogy ily vásárba nem elegyedhetett szakosztályunk, nem lévén módjában bizonyossá tenni magát affelől, hogy e kötelezettségének megfelelehet-e vagy nem?

A márt. 26-diki ülésben, jegyző indítványára — általános helyesléssel — Villási Pál keszthelyi tanár és a „Gyüm. és Konyhakertészeti füzeteknek“ érdemekben gazdag szerkesztője, egyleti tiszteletbeli taggá választani határozatott, mely határozat végleges jóváhagyás tekintetéből az ig. választmányhoz s onnan a közgy.üléshez jutván, mindannyi forum előtt vizshangra találván, e kimagasló munkásságu magyar pomologust, a virágvasárnapján tartott közgyülésben egyletünk tagjainak díszes koszorujába helyeztük.

Hosszu, boldog életet adjon Isten neki, hogy mint édes hazánk egyik legnagyobb pomologikus vezéresillaga fényeskedjék, a látni s illetve munkálni kívánók hasznára, dicsőségére!

Intézkedtünk, hogy ez éven kezdve — a kevésbé keresett gyümölcs ojtvány fajokat redukálva — a batulból 500-zal s a londoni pepinből 100-zal több ojtvány termeltessék évenként, minthogy a ma azt véghetetlenül keresik, ezt pedig mi óhajtánók, minél nagyobb mérvben közös kincsévé tenni hérczes hazarészünk gyümölcskedvelőinek; s hogy ugy szóljunk: általánosítani.

Ez ülésben sem hiányoztak a finomabbnál-finomabb gyümölcsök, pl. a Ribston pepin, Champagnei Rte, Kármélták Rteje, Adám parménje, Muthaupt Rteje, Blenheimi Rte, Londoni pepin, elnök és jegyzőtől, Szemerjai Károly-téle téli arany parmén Krizbáról (igazi hazájából), — Chaptál szép de nem sokat érő körte Reményik testvérektől, Moselmann Sipostól, — nagyszerű téli esperes, Esperen pergamenje, Bolveileri és Jozefina jegyzőtől.

Az ápril 2-án tartott ülésben tudomására hozza egyleti titkár a szakosztálynak azt az igen örvendetes hirt, miszerint az egylet mult évi számadása — a köztelket illetőleg — 52 frt 4 kr. pluszal zárattott.

Nem nagy összeg, de ha vesszük azt, hogy éppen ez öszön fordított 244 frt. kerítés javítására is, minek ha nem kellett volna történnie, egy pár frt híján 300 frt lenne a plus, teljesen megelégedhetünk szakosztályi gazdálkodásunkkal. — És meg pedig különösen azért, mert mióta egyletünk fonn áll, nem volt év, melyben a sok és sokféle experimentatio miatt — minimó calculo 5—600 frt, s nem egyszer ezer s még 2000 frt deficit is ne figurált volna az évi számadásokban. Tehát e tekintetben is mozdított — lankadatlan buzgalommal és gondolkozva munkáló szakosztályunk valamit előre.

Nem lehet kétség, hogy tovább fokoztatni fog az előrehaladást.

Megbízott egyl. kertész, hogy a körülbelül 140 darab anyafával szaporítandó telepre a kiszemelt cseresznye, meggy, körte és őszibarack ojtványokat mielőbb gondosan beültesse. Az elárusítástól fennmaradt nemesített csemetékre nézve pedig árverés határozatott.

Még egy pár tárgy s a fák ültetésére nézve szükséges teendők megbeszélése után a szokott izlelés következett.

Az ápril 9-diki ülés nagyszámban megjelent tagjai előtt — tudtul adja egyl. titkár, hogy Szentgyörgyi Lajos szakosztályi tagot az ápril 6-án tartott közgyűlés — Villási Pállal egyidejűleg — az egyet tiszteletbeli tagjává választotta; mely tény a közgyűlési jegyzőkönyvből, indokaival együtt ismeretes lévén, e helyen nem látjuk szükségesnek fölötte többet szólani; csupán annyit, hogy e kegyes kitüntetés bizonynyal fokozott munkásságra fogja sarkalni az illetőket s legelső sorban — e sorokat is író — szerény magamat.

Izleltetik a két ülésben Bereczki Mátétól elnök útján a finom és szép Velteni Jánzen alma ujdonság, egy Korbuly Gergely kertjéből való érdemes tartós alma, melynek fáját Donokos Antal megyei pénztárnok ur mentette meg a kivágástól, (hála neki érte!) s Bodor Antal büzgő tagtárs forszirozza terjesztését (jól teszi!) — Bolveilerik, batulok Ördögkúti Incze urtól; Bánfi Pál, piros stettini és piros parmén, Bereczki Mátéféle puszta i sárga Barkó Ferenczné és elnök tagtársaktól, s még néhány kevésbé érdemes, ismeretlen, Molnár Sándor, Bodor Antal és jegyzőtől.

Az ápril 23. és 30-diki ülések elsejében előterjesztve a Ministerium által közzétett erdélyi részekben termelésre ajánlott szőlőfajokat illető ama közlemény mely az „Erd. Gazda“ 17-ik számában is megjelent, a szakosztály kétségét fejezte ki a fölött, hogy azok helyi tapasztalatok alapján lettek volna megválasztva, annyival is inkább, mivel egy párfélőnek talán még termését sem látta a „megállapítók“ közül senki. Ha nem hát nem lévén már mit tenni, — sajnálatos tudomásul vétetett.

Az összes anyafák és ojtványláblák, — szóval minden a kertben található nemesített fák és ojtványok jelfákkal határozattak elláttatni s ezen kívül szigorú körülírással protokolláltatni minden egyes — e fába vágó dolgok — hogy jövőre egyáltalában minden legkisebb tévedhetés még inkább kiküszöbölhető.

A szakosztályi ülések idejére nézve pedig május 1-én kezdve, délutáni 5 óra helyett 6 óra határozatott, és pedig oly módon, hogy minden hó első szerdáján kiűn a szabaddban a köztelken, s a többi szerdák az egyl. titkári irodában leendenek megtartva.

Továbbá gondoskodva lett affelől, hogy a következő s aison idején, úgy az ojtványok, mint az ojtógalyak aránylagos beosztásánál s illetve a csomagolásánál, arra kiszabott bizonyos időben, egy pár szakosztályi tag is segédkezzék a kertésznek, a mely intézkedést annyival szükségesebbnek tartottuk, mivel nem egy helyről kaptunk egy s más tekintetben elégtelenséget kifejező fölszólalásokat; ha-

bár meg vagyunk győződve affelől, hogy méltatlankodásra nagyon is kevés vagy éppen semmi okuk nem lehetett az illetőknek. — De, mert történtek fölszólalások, jövőre e tekintetben is intézkedni óhajtottunk.

Mint minden ülésen, úgy e kettőn is, — egyebek mellett — megbeszéltek az időleges teendők úgy a köztelki munkálatokra nézve, mint egyáltalán mi magunk e nemű dolgaink tekintetében. S aztán megizleltetik az e czéltől el-elhozni szokott ismeretes és ismeretlen gyümölcsök, névszerint: Nemes szercsika, mely nem hozzánk való; Bánfi Pál, Török Bálint, Belmont, Foederal parmén, melyek mind nagyon érdemesek a terjesztésre, elnöktől; igen szép és jó Batulok és Ponyik özv. G. és Józsefnétől és Nagy Tamástól Iklód és Vajda-Szt.-Ivánról. — Szenkovich tagtárs útján egy Ketner-féle Bolvillerhez hasonló külsejű és tartósságu kései körte, a Haller Rezső ügyvéd ur udvaráról, de a melyről még most véleményt nem mondunk.

Utóbbi ülésben szép pirosbelű málna-alma, Rie chene = cserfa Rie, átójani való alma, Szikler Rie érdemes alma finom savanyúval, továbbá hazai narancs-alma és Adam's parmén, elnöktől.

Valódi és Csurku-féle Bolvillerik, Esperen pergamenje, téli esperes, Józsefina, jegyzőtől.

S ezzel a mártius és április havi működésünk ismertetésének végéhez érve, pár hétre más dolgunk után nézünk.

Szentgyörgyi Lajos,
szakosztályi jegyző.

EGYVELEG.

— Közgazdaság. Assicurazioni Generali. Mai számunk hirdetési rovatában közöljük a triesti általános biztosító-társaság (Assicurazioni Generali) 1883-ik évi zár számláját és vagyonkimutatását. A mint a jelentésből látjuk, ez a jó hírnevű biztosítási intézet fejlődése a lefolyt évben is jelentékeny előhaladást tett. Összes díj- és illetmény-bevételei 13.281,391 frt 81 krral rugnak. A még folyamatban levő kockázatok tartaléka 955,016 frt 82 krral szaporodott. Az 1883-ik év végével folyamatban levő életbiztosítási tőkebiztosítások összege 77.246,710 frt 04 krt teszen, tehát kerekszám 7 millió forinttal növekedett. Az életbiztosítási osztály üzletének e jelentékeny szaporodását különösen ki kell emelnünk és ezt az intézet, mint az a jelentésben joggal hangsúlyoztatik, részben ama általános bizalomnak, melylyel a biztosító közönség irányában viseltetik, részben a kátványok feltételreinek pár év előtt behozott és a biztosító közönségre nézve nagyon előnyös újításoknak köszönheti. Az 1883-ik évben 27,780 kárért 9.611,024 frt 38 krt, s így fennállása óta 516,028 kárért 169.785,742 frt 38 krt fizetett ki a triesti általános biztosító-társaság, mely összegből hazánkra magára 74,286 kárért összesen 30.022,836 frt 15 kr esik. A jégbiztosítási üzletnél szenvedett jelentékeny veszteségek daczára 551,419 frt 79 krnyi tiszta nyereség mutatkozik, és így minden 315 frttal befizetett részvény után 220 frank = 88 frtnyi osztalék adható. A tüzbiztosítási osztályoknak a későbbi években behajtandó díjai fedezetére adott díjkötelezők értékének összege 19.992,193.02 frtra emelkedett; az intézet kezességi alapja részvénytőkében és készpénztartalékok-

ban 29.698,824.29 frtot teszen és mint a vagyonskimutatásból látható, a legnagyobb elővigyázattal, jó értékekben van elhelyezve.

— Gyümölcsészeti vándortanárnak működése. Vékony Gábor szolnok-dobokai, gyümölcsészeti vándortanárnak 1881. évi működésének jelentéséből, mely a Közgazd. Értesítőben egész terjedelmében közölve van, kiemeljük, hogy mindazon nehézségek daczára, — melyek ott felmerültek — Szolnok-Doboka nagy haladást bír felmutatni a gyümölcsészet terén; a nehézség, a baj, mely leginkább az alanyok hiányában állott, el van hártva a magvak vetésével és az alanyok átültetésével. S így az alap meg van vetve, s most a megye népében a kedvet, az érdekeltséget kell fokozni, mire nézve a vándortanárnak javasolja, hogy jó volna oda hatni, hogy a községi iskolákban a gyümölcsészet gyakorlati része legalább hetenként kétszer taníttassék, miáltal a kedv, az érdekeltség az ifjú kebelbe beoltatnék. A siker elérésében érdeme van a megyei gazd. egyesületnek is, de mindenesetre az oroszlanrész magáé a tanaré, kinek áldásos működése a megye, az ország javát mozdítja elő.

— A közigazgatási előadók működéséről az 1882. év. novemberétől 1883. év novemberéig, tehát az intézmény szervezett fennállása óta lefolyt első évről a földművelési miniszter most tette közzé az első hivatalos összeállítást. E szerint az országban jelenleg 82 közigazgatási előadó működik, kiktől az első év leforgása alatt 1200 érdemleges jelentés érkezett be, átlag számítva tehát egy-egy közigazgatási előadóra középszámban 13—14 jelentés esik évenként. (Jellemző, hogy a közigazgatási előadók közt volt olyan, Kis-pál Sándor, Kis- és Nagy-Küküllőmegyék referense, a ki egymaga 91 jelentést küldött be, míg a többiek tulnyomólag beérik a 10 és 20 közt váltakozó jelentéssel.) A beérkezett jelentések szerint a közigazgatási előadók működési köre főleg arra terjedt ki, hogy általánosságban figyelemmel kísérték a közigazgatási téren előforduló mozgalmakat, támogatják azokat és — különösen a közigazgatási bizottsági üléseken — ha szükség mutatkozik, az iniciatívát is megragadják; s egészben véve ezen jelentések azt tanúsítják, hogy a közigazgatási előadók figyelmét a gazdasági élet egyik fontosabb ága sem kerülte ki. Annyi mindenesetre áll, hogy a közigazgatási előadónak az 1882. évi XX. törvényzcikkkel életbeléptetett intézménye már fennállásának első rövid egyévi tartama alatt is oly eredményeket volt képes felmutatni, melyek annak közhasznú és szükséges voltát igazolják. Remélhető, miszerint idővel sikerülni fog, hogy a közigazgatási előadók feladatuknak megfelelő tevékenységre buzdítottassanak, illetőleg valamennyi állás buzgó és egyszerű tevékenységgel töltsék be. (Gy. M.)

— Borsodmegyei gazd.-egyesület szántás kísérlete. Borsodmegyei gazdáközsége egy kísérleti szántás elhatározta, hogy folyó év június hó 23. és 24. esetleg 25-ik napjain az eddig főleg figyelemre méltó hármassal különféle szántás kísérletet fog tételni. Minthogy azonban ezzel kapcsolatosan a mély szántást is megkísérli, az agárdi versenyen tapasztalt kísérletek után a Szack-féle mélyítő ekékkel is fog szántást eszközölni, és szívesen venné az egyesület, hogy ha egyes hírneves czégek hason minőségű munkára ekéiket bejelentenek. A hármassal

ekéktől követeltetik, hogy ugarszántást, trágyázott ugar szántáson a forgatást és a mélyített forgatást kifogástalannul eszközöljék. Ezen kísérleteknél különös figyelmet kívánunk fordítani a 3-as testű ekékre és a megfigyelt szántások után a legjobbnak és vidékünk számára legcélszerűbbnek bizonyult ekék, szikes kemény talaj szántásánál is meg fognak próbáltatni. Nicholson-féle kocsi rendszerű önműködő erőmérő fog alkalmaztatni. 1-ször. A bírálatnál különös szempontok alá fog jönni az eke szerkezete, könnyű kezelhetése, szilárdsága és ára. 2-or. Munkaképessége és minősége. 3-szor. A vonására szükségelt erő magassága. A jutalomdíjak: arany, ezüst és bronz díszoklevelekből fognak állani. Felkéri tehát a borsodi gazd. egyesület azon iparosokat és gyárosokat, a kik ekéiket munkaképesség tekintetéből ezen összehasonlító szántás kísérleten bemutatni kívánják, hogy a Miskolcra küldendő ekéket az egyesület titkáránál legkésőbb június hó 15-ig bejelenteni sziveskedjenek, a midőn is az egyesület gondoskodni fog arról, hogy a vasutttól a Miskolcz tószomszédságában fekvő Felső-Zsolca községébe, a hol a kísérleti tér kitűzetik, az egyesület saját költségein fogja szállíttatni. A szántási kísérlethez kívántató iga vonó erőről az egyesület fog gondoskodni. Melczér Gyula, elnök. Biró Géza, titkár.

— Május havi meteorologiai észleletek. A kolozs-monostori állomás észleleteiből közöljük az május havi összevont adatokat, u. m. légnomás (tengerszinre redukálva) középátlaga 762.2, legmagasabb május hó 23-án 770.0, legkisebb május hó 2-án 755.3 milliméter, középhőmérséklet C° 14.4, legmagasabb május hó 21-kén 23.0, legkisebb május hó 13-án 5.2. A párányomás átlaga 9.6 milliméter, a légnedvesség százalékanak átlaga 76. A napontai 3-szori észlelésnél előfordult: szélesend 4-szer, szél 89-szer, ugyanis északi szél 2-szer, északkeleti szél 12-szer, keleti szél 13-szor, délkeleti szél 2-szer, déli szél 4-szer, délnyugoti szél 4-szer, nyugoti szél 37-szer és északnyugoti szél 15-ször. A csapadékos napok száma tett 6-at, hó volt —, jég 2, égháboru 3 napon, összesen 23 milliméter csapadék volt e hónapban, legtöbb 8-án, azaz 9.9. milliméter.

Üzleti szemle.

Gabona-árak.

Minimum és maximum: Budapest június 7. | Bécs június 7.

Buza	9.40 — 10.20 frt	9.60 — 10.85 frt
Rozs	8.40 — 8.70 frt	9.10 — 9.45 frt
Árpa, takarmány	8.00 — 8.40 frt	— — — frt
Árpa, szeszfőzésre	8.70 — 9.70 frt	— — — frt
Árpa, seres	— — — frt	— — — frt
Zab	8.00 — 8.25 frt	8.35 — 8.70 frt
Törökbuza	6.40 — 6.50 frt	7.00 — 7.50 frt

Budapesti marhavásár május 5-én. Összes felhajtás 2248 db. nagy és apró marha. — Ebből eladatott 9 db. bika, 749 db. ökör, 415 db. vágó tehén, 145 db. fejős tehén, 185 db. bival, 755 db. borju, — db. bárány, — db. juh. Árak: bika darabonként 100—180 frt, ökör páronként 160—380 frt, vágó tehén páronként 140—340 frt, fejős tehén darabonként 80—170 frt, bival páronként 140—225 frt, borju drbonként 7—27 frt, bárány páronként 5 forint, birka páronként — — frt. Húsárak 100 kilonként: ökörhús 57—59½ frt, tehénhús 56—56½ frt, borjuhús 45—47 frt, bivalhús 50—55 frt.

Felelős szerkesztő: GAMAUF VILMOS.

M I R N D E T T E S E K.

Kivánatra árlapok és költségvetések bérmentve küldetnek.

Üzlet nagyobbitás és vízművészeti kellékek tárlata.

WALSER FERENCZ
 első magyar gép-
 és tüztöltőszerek, gyár,
 harang- és érczöntöde
 ERDÉLYORSZÁGI FÍÓKTELEPE
 Kolozsvárt.
 Bel-Monostorutca 12. szám.

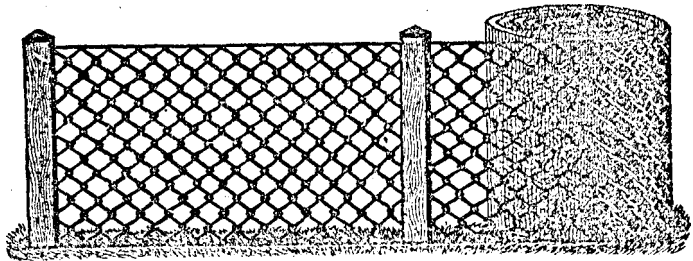
Szeleltő-műhely vízvezetékek kútak s berendezésére.

Tetemesen leszállított gyári árak mellett. (24—52.)

(3.)

Gép-sodrony-fonatok

vas vagy horgonyozott vashuzalból oszlopokkal vagy a nélkül, ker-
 tek, erdők, vadaskertek, tyukudvarok, gazdasági épüle-
 tek, ménesek stb. bekerítéséhez, továbbá ablak és üvegtető ros-
 télyzatokhoz készíttetnek (11) ..(12—15)



Möllerich Pál és Fia

első magy. sodronyszövet-fonat és szitaáru gyárában,
 Budapest, IV. Ferencz-József-rakpart 21. szám.

➔ Árjegyzék és mintalapokkal, valamint a felállíttatni kívánt kerítés mé-
 reteinek megjelölésénél pontos költségjegyzékkel készségesen szolgálunk.

(5—10)

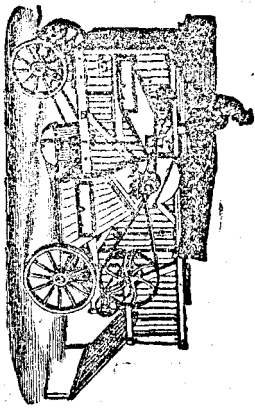
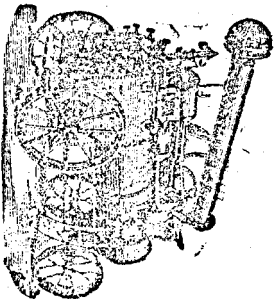
(14.)

KOTZNO PÁLY

gépészmérnök

BUDAPEST

Üllői-ut 18. sz.
 ajánl



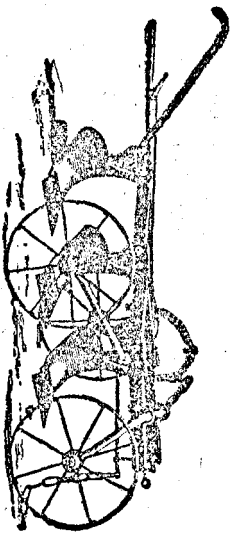
GŐZSEPLŐKERTETEKET.

Járgányseplőköt.

Tisztítóseplőköt

Járgány vagy gőzhajtásra.

MALMOFAT.



Két- és háromhajtású

sznh. ekeket.

Vető- és arató-gépeket.

Konkolyvasasztókat.

Rostákat, morzsolókat.

➔ Részletes árjegyzékek kivánatra ingyen és bérmentve küldetnek. ➔

AZ ASSICURAZIONI GENERALI 1883. ÉVI MÉRLEGE.

Nyeresség- és veszteség-számla az A mérleghez. (1883.)

KIADÁS

Main financial statement table with columns for 'A tétel neve', 'Bevételek', 'Kiadások', and 'Összesen'. It details various insurance and investment items with their respective values in Hungarian currency.

Nyeresség- és veszteség-számla a B mérleghez. - Életbiztosítási osztály (1883.)

Life insurance branch financial statement table, similar in structure to the main one, detailing specific insurance policies and their financial outcomes.

AZ ASSICURAZIONI GENERALI VAGYONÁLLASA 1883. december 31-én.

Balance sheet table showing 'VAGYON' (Assets) and 'TEHER' (Liabilities) categories, providing a detailed breakdown of the company's financial position as of December 31, 1883.

A CS. K. SZAB. ASSICURAZIONI GENERALI KÖZPONTI IGAZGATÓSÁGA TRIESTBEN:

MAUROGONATO I., br. MORPURGO JÓZSEF., br. RALLI AMBR., SEGRÉ V., Dr. CALABI R., GOLDSCHMIEDT LIPÓT

Magyarországi vezérigénység Budapestben az intézet saját házában, Dorottya-utca 10. sz.

Bővebb zár-, valamint kárkimutatások az alanti kolozsvári főügynökségénél kaphatók. Ugyanitt felvilágosítások legnagyobb készséggel adatnak és biztosítási ajánlatok a tűz-, jég- és életbiztosítási ágazatokban a legszolidabb feltételek és legolcsóbb díjak mellett eszközölhetnek.

Boér Sándor.

PIACZI ÁRAK.

A heti vásár		Egy hectoliter						100 kilo		1 köb-meter	1 kilo marhahús	
helye	napja	tiszta buza	elegy buza	rozs	árpa	zab	török-buza	széna	szalma	tüzifa		
k r a j e z á r o k b a n												
Balászfalva	junius	5	600	500	450	—	350	450	250	—	250	40
Bánfi-Hunyad	junius	3	665	500	500	—	250	500	—	—	250	44
Bézszerce	junius	3	618	425	—	—	288	450	700	240	300	36
Brassó	junius	6	610	540	425	445	290	560	262	135	245	48
Csik-Szereda	junius	4	750	612	475	500	350	500	220	70	200	36
Deés	május	27	740	640	580	—	360	450	680	180	300	42
Déva*	május	31	1015	835	790	—	—	785	220	120	290	44
Dicső-Szent-Márton	április	30	625	475	450	—	375	420	380	260	380	44
Erzsébetváros	junius	7	700	550	500	—	400	500	300	180	250	44
Fogaras	junius	6	695	—	425	—	310	450	230	130	210	42
Gyula-Fehérvár	május	31	700	550	500	—	350	500	230	150	230	46
Gyergyó-Szent-Miklós	junius	7	850	750	500	500	300	600	240	80	180	40
Hátszeg	junius	2	630	540	420	260	270	480	120	8	250	42
Kézdi-Vásárhely	junius	5	680	600	450	400	320	520	450	100	300	44
Kolozsvár	junius	5	711	—	424	—	305	471	460	230	300	48
Maros-Vásárhely*	junius	5	825	590	730	660	675	600	400	200	450	46
Medgyes	junius	5	660	540	455	—	325	487	190	90	210	45
Nagy-Enyed	junius	5	650	550	450	—	375	475	480	180	280	44
Nagy-Szeben	junius	6	690	540	450	—	320	520	170	140	325	47
Nagy-Várad	junius	3	700	657	502	422	252	504	300	160	350	48
Ségesvár	junius	5	700	500	400	—	330	450	140	120	200	44
Sepsi-Szent-György	junius	9	720	680	450	350	300	450	230	130	150	40
Szamosujvár	junius	9	660	525	470	—	270	500	240	75	240	40
Szász-Régen	junius	5	832	467	512	—	320	550	400	250	220	44
Szász-Sebes	junius	5	700	600	500	—	375	500	220	150	240	46
Szászváros	junius	7	690	590	470	—	330	510	300	100	210	44
Székely-Udvarhely	május	27	800	700	500	—	350	500	240	180	250	40
Szilágy-Somlyó	április	18	618	488	470	—	244	454	350	200	300	40
Teke	junius	2	625	550	450	400	250	525	260	40	1200	40
Torda	junius	7	700	550	525	500	330	475	100	15	250	44

A *-al jegyzett árak metermázsára vonatkoznak.

Az „Erdélyi Gazda“ hirdetési díjtáblája.

Árszabály tér szerint		1 1-3 1-6 1-12 1-18 1-26 1-30 1-36 1-40 1-52																			
		széri hirdetésnél bélyeggel együtt																			
		frt	kr	frt	kr	frt	kr	frt	kr	frt	kr	frt	kr	frt	kr	frt	kr	frt	kr		
1/16 oldal	teljes ára	7	30	20	90	36	80	68	60	100	40	127	20	149	—	170	80	192	60	225	60
	25% elengedés	5	55	15	90	28	05	52	35	76	65	97	20	114	—	130	80	147	60	173	10
8/16 oldal	teljes ára	4	30	10	90	19	80	36	60	53	40	67	20	79	—	90	80	102	60	120	60
	25% elengedés	3	30	8	40	15	30	28	35	41	40	52	20	61	50	70	80	80	10	94	35
4/16 oldal	teljes ára	3	30	6	90	10	80	20	60	29	40	37	20	44	—	50	80	67	60	68	60
	25% elengedés	2	55	5	40	8	55	16	35	23	40	29	70	35	25	40	80	46	35	55	35
2/16 oldal	teljes ára	2	30	3	90	6	80	12	60	17	40	22	20	27	—	30	80	35	60	42	60
	25% elengedés	1	80	3	15	5	55	11	35	14	40	18	45	22	50	25	80	29	85	35	85
1/16 oldal	teljes ára	1	30	2	90	4	80	8	60	11	40	15	20	18	—	20	80	24	60	29	60
	25% elengedés	1	05	2	40	4	05	7	35	9	90	13	20	15	75	10	30	21	60	26	10

Mellékletek 100 darabonként 1 forint 50 krajával számíttatnak.

A hirdetés szövegét a t. megrendelők minden külön díj nélkül tetszés szerint akárhányszor változtathatják.

Egyetünk t. tagjai és lapunk t. előfizetői 25% vagyis egy negyedrészt

engedményben részesülnek, ha hirdetésük beküldésekor tagsági vagy előfizetői minőségükre hivatkoznak.